

Jakso 2: Kalevala ja kansanusko

Sanaselityksiä

toimittaa (1) = koota materiaali kirjaan / lehteen ja editoida se julkaisukuntoon

painos = erä kirjoja, jotka on painettu samaan aikaan; kirjasta voidaan ottaa useita painoksia

merkittävä = tärkeä, huomattava

ylläpitää (1) = säilyttää, pitää stabiilina (muuttumattomana)

mielikuva = käsitys; mielessä oleva usein stereotyyppinen ajatus, joka ei välttämättä perustu faktoihin

tietoisuus = tieto siitä, että jotakin on olemassa; ymmärrys

eepos = laaja runomuotoinen teos, joka kertoo tarinan

alkuperäinen = originaali

muokata (4) = editoida, strukturoida, järjestellä, parannella

sovittaa (1) yhteen = rakentaa palasista looginen kokonaisuus

kokonaisuus =yhteen kuuluvien osien summa

otollinen = sopiva, hyvä

aate = ideologia

todistaa (1) = osoittaa; näyttää, että jokin on totta

edellytys = asia, joka tarvitaan ennen kuin jotakin muuta voi syntyä

sankari = rohkeudestaan kuuluisa henkilö, joka tekee sankaritöitä eli urotöitä

tuskin = luultavasti ei, ehkä ei

esikuva = idoli, malli

ratkaisevasti = erittäin paljon, merkittävästi

siten = tällä tavalla, näin

kantaisä = kauan sitten elänyt ihminen; esi-isä, josta suku/heimo/jokin ryhmä ihmisiä on saanut alkunsa

ryöstö = varkaus

varmaankin = melko varmasti

vihollinen = sodassa vastapuoli (kantasana: viha)

mylly = kone, joka jauhaa viljasta jauhoja

kamppailla (3) = taistella, tapella, riidellä

muinainen, muinais- = erittäin vanha, kauan aikaa sitten ollut/tapahtunut

aines = materiaali, osa

kelvata (4) = olla tarpeeksi hyvä

lähde = kirjallinen materiaali, jota käytetään tutkimuksen apuna

mainita (5) = sanoa lyhyesti

riippua (1) = olla yhteydessä, vaikuttaa; esimerkiksi: *Palkan suuruus riippuu siitä, kuinka kauan olet ollut töissä.*

elinkeino = keino eli tapa saada ruokaa/rahaa

sekoittua (1) = eri ainekset yhdistyvät

rinnalla = samaan aikaan, myös, lisäksi, ohella

kerätä (4) talteen = kerätä ja säilyttää

olento = olio, joka yleensä mytologinen tai fiktiivinen

haltija = mytologinen olento, joka suojelee taloja, luontoa, eläimiä jne.

todennäköisesti = melko varmasti

seppä = vanha ammatti; seppä takoo metallista työkaluja, aseita ja muita esineitä

takoja = henkilö, joka valmistaa eli takoo metallista esineitä

ilmiö = tapahtuma, jonka voi nähdä/kuulla/tuntea/haistaa/maistaa

olla hyvissä väleissä = tulla hyvin toimeen, olla hyvä suhde

saalis = eläin, joka metsästetään, pyydystetään tai kalastetaan

palvonta = esimerkiksi jonkin jumalan kunnioittaminen tietyin rituaalein

pienimuotoinen = vähäinen, ei kovin suuri

uhri = uskonnollisessa rituaalissa jumalalle annettava lahja

ruoto = kalan ”luuranko” tai joskus myös vain yksi kalan ”luu”

henki = yliluonnollinen elämänvoima, elämä, sielu

olennainen = tärkeä, keskeinen

laji = tyyppi

pihlaja = eräs lehtipuu; valkoiset kukat, punaiset ja happamat marjat

hedelmällisyys = kyky saada lapsia (hedelmiä)/lisääntyä

pyhä = uskonnollisessa mielessä tärkeä

tammi = eräs lehtipuu; syksyllä tammessa on tammenterhoja, joita oravat syövät

jättimäinen = erittäin suuri, jättiläismäinen

tonttu = mytologinen olento, pieni ihmisen kaltainen olento (haltija)

käyttäytyä (1) = toimia; olla muiden seurassa hyvin tai huonosti

peikko = mytologinen olento; ihmisen ja eläimen välimuoto, asuu metsässä, pelottava

hiisi = mytologinen olento; paha peikon kaltainen olento, piru

menninkäinen = mytologinen olento; yksinäisillä paikoilla asuva, ei pelottava, pieni ja pimeästä pitävä olento, joka muistuttaa tonttua

maahinen = mytologinen olento; pieni, ihmismäinen olento, joka asuu maan alla

karmiva = pelottava, kauhea, karmea

kummitus = kuolleen ihmisen henki, sielu, jolla ei ole fyysistä ruumista; aave

lienee ollut = on ehkä ollut

edelleenkin = vieläkin, yhä

viittaus = tässä: maininta

maailmankaikkeus = universumi

ylinen = ylhäällä oleva

keskinen = keskellä oleva

alinen = alhaalla oleva

valtakunta = maa; asuinpaikka, jolla on hallitsija

merkityksellinen = hyvin tärkeä

yliluonnollinen = paranormaali

kyky = taito

ennustaa (1) = nähdä tulevaisuuteen

yhteisö = ihmisten muodostama ryhmä, joilla on oma toimintakulttuuri; esimerkiksi kylä

hiipua (1) = hävitä/kadota pikkuhiljaa tai vähitellen, sammua

myötä = mukana

taika = magia, noituus

harjoittaa (1) = tehdä, harrastaa, kehittää

noita = henkilö (usein nainen), jolla on maagisia kykyjä; velho (usein mies)

vaipua (1) = vajota; ”mennä alas”

transsi = hypnoottinen tila, uskonnollinen ekstaasi, jossa ihminen irtaantuu todellisuudesta

julkinen = avoimesti tapahtuva, tunnettu asia, jota kaikki voivat seurata

olla esillä = esiintyä, olla nähtävissä

maailmankuva = käsitys maailmasta, maailmankatsomus, elämäkatsomus

lausua (1) = esittää runo

tuskin = luultavasti ei, ei varmaankaan

täydellisesti = täysin, kokonaan, erittäin hyvin

tosiaan = todellakin, aivan

olla saatavilla = on mahdollista saada

kovin = hyvin, todella

rauta = metalli, alkuaine Fe

kestää (1) aikaa = ei vanhene; yhä ajankohtainen

tunnelma = atmosfääri, ilmapiiri

löyhästi = heikosti, vain vähän

vapaasti = ilmaiseksi ja myös ilman reksiteröitymistä

noudattaa (1) = seurata sääntöjä tai ohjeita

luonnollisesti = tietysti, itsestään selvästi, totta kai

metallimusiikki = raskas musiikki, heavy metal

innoitus = inspiiraatio

sävy = nyanssi, tunnelma

hyödyntää (1) = käyttää hyödyksi, käyttää apuna tai inspiiraation lähteenä